

היא כבר מכירה את המשפט הזה...

- סיפור -

בוקר.

היא אוהבת לקום מוקדם. תמיד היא הייתה קמה בזריזות לפני כולם. וגם היום.

איזה שמים יפים! מזג אוויר נפלא.

היום היא תהיה שמחה. די.

אפילו שאתמול... ו...

לא!

די!

היא לא תחשוב על זה היום בכלל!

היא התארגנה במהירות, וניגשה למטבח להכין אוכל לכל האחים. לזה סנדוויץ' עם גבינה, לזה קוטג', השלישית מתעקשת דווקא על שוקולד. תוך מספר דקות הסנדוויצ'ים היו ארוזים היטב בשקיות קטנות, מוכנים לחלוקה לתיקים ולילקוטים.

אמא כבר יצאה. היא יוצאת מהבית מאוד מוקדם, עוד לפני שהיא קמה בכלל.

הקטנים החלו להתעורר, היא חייכה אליהם בנעימות, סייעה להם ליטול ידיים, להתלבש ולהתארגן בזריזות. מתחיל להיות מאוחר, ששלומי לא יפסיד את ההסעה שוב פעם.

חצי שעה עברה, כולם כבר יצאו לדרכם עם האוכל והחיוך האוהב של האחות הגדולה. אמא יצאה גם היא לעבודה, ואבא ארז את ספריו בתיק לפני היציאה לכולל.

"יום טוב אבא, תלמד טוב!" היא אמרה בעיניים בורקות. היא כל כך מעריכה את התורה של אבא!

אבא חייך אליה בחזרה, "יום טוב גם לך יקרה שלי" הוא אמר בחיוך. לכאורה - חיוכים שלווים של בוקר. אבל משהו באווירה היה מעושה.

שניהם ניסו לדלג הלאה, אך העננה על פניו של אבא לא נעלמה מעיניה. הוא הביט בה שניות ארוכות בשתיקה. "אל תדאגי" הוא אמר "ר' דוד נכנס לעניינים, הוא דיבר כבר עם מי שצריך... אמרו שתוך כמה ימים הכול יסתדר..."

"בעזרת השם", היא הצליחה לומר בחצי חיוך, אבל דמעה חצופה וסוררת התעקשה לבצבץ. היא נגבה אותה מהר. היא יודעת כמה קשה לאבא... אבא ניגש אליה, ובזווית עיניו גם צצה דמעה קטנה. "יהיה בסדר, יקרה שלי" אמר בקול חלוש, "צריך להאמין שהכול לטובה. בעזרת השם תוך כמה ימים זה יסתדר".

אבא נפרד ממנה ויצא לדרכו. היא נעלה אחריו את הדלת. שקט. דממה.

בחוץ רעש של אוטובוסים שועטים, ואנשים שממהרים לדרכם.

'תוך כמה ימים זה יסתדר'. היא כבר מכירה את המשפט הזה. היא כבר שמעה אותו כמה פעמים. בערך אלף פעמים. אולי יותר.

היא נגשה לחלון. הביטה בתחנת האוטובוס מתחת לבית. שושי וחני עמדו שם. וגם רבקי. לבושות בחולצת תכלת מגוהצת, עם תיק צד נאה לצידן. כמה היא התפללה לעמוד שם איתן, רק לעמוד שם. שיהיה לה גם לאן לנסוע. היא הרגישה שוב את הגוש המעצבן הזה, עולה בקצה הגרון.

אוף!!!

היא הבטיחה לעצמה להיות שמחה וחזקה היום! היא הבטיחה לעצמה להאמין שהכול לטובה! אוף!!

גם אבישג הגיעה לתחנה. כולן קבלו אותה בשמחה, והחלו לפטפט. אבישג אמרה משהו וכולן צחקו. אבישג המצחיקה הזו, תמיד יש לה בדיחות.

היא זוכרת שאבישג אהבה אותה מאוד, ותמיד רצתה לשבת לידה. "במיוחד במבחנים אני אוהבת לשבת לידך" אבישג הייתה אומרת וקורצת. והיא תמיד הייתה עונה את אותה תשובה "אני לא עוזרת לך, אבל לא חוסמת אותך. מה שאת מעתיקה לא באחריות". ברור שאבישג רצתה לשבת לידה במבחנים, עם כתב רהוט כמו שלה, ותשובות מדויקות ומלאות בכל המקצועות - הכי כיף לילדה מעתיקנית שכזו לשבת ליד...

היא חשה כאב בלבה. היא חשה שזה פשוט לא הוגן! עכשיו אבישג עומדת בתחנה עם חולצת תלבושת. והיא עומדת בחלון. בבית השקט. איך יכול להיות שאבישג הזאת'הי הצליחה להתקבל ואני לא?!, לא שחלילה עינה צרה, אבל..

האוטובוס הגיע, הבנות עלו עליו והצטופפו ברווח שנשאר ליד הדלת. כן. היא מקנאה. היא מקנאה! 'אמאל'ה, איזה קנאית אני! השם! אסור לקנא בכלל.

מה אכפת לה שאבישג כן התקבלה. מה אכפת לה שאבישג כבר כמה חודשים הולכת לסמינר ומספרת את הבדיחות שלה לכולן וכולן צוחקות. מעניין ממני היא מעתיקה שם...

'תפסיקי!' היא צעקה על עצמה בלב. 'ואם היא גם לא הייתה מתקבלת, זה כן היה טוב? אני חייבת להתחזק במידה הרעה הזו. אסור לי לקנא באף אחת! די!' היא החליטה. הסתובבה, ועזבה את החלון.

אבל היא מרגישה שזה לא פייר. היא הייתה יותר טובה מכל הבנות האלה, היא קבלה ציונים יותר טובים מכולן! אז למה דווקא היא לא התקבלה. למה??!

היא לקחה את הסידור, והתיישרה בשקט על הספה.

השקט החל להעיק. היא לא יכולה להתפלל ככה.

היא קמה להדליק שירים חסידיים שמחים. אבל זה לא עזר. היא הגבירה מאוד את הווליום, אבל באורח מוזר השקט המרגיז כאילו נשאר.

במקום להתפלל, היא הניחה את ראשה על הספה, ועצמה את עיניה. אתמול שמעון של מרים התחתן. היא בכלל לא רצתה ללכת, "נמאס לי שכולן מסתכלות עלי ברחמים כמו איזו רווקה בת ארבעים, ואומרות לי שיהיה בסדר.

נמאס לי!!" היא אמרה לאמא. אבל אמא התעקשה. "את חייבת לצאת קצת מהבית, זה יעשה לך טוב", היא אמרה.

היא צדקה, אמא. היא תמיד צודקת.

היה לה כסף להיפגש עם כל הבנות דודות ולפטפט. היה ממש כסף, עד שהגיעה אחות של סבתא, שתהיה בריאה גם כן, והתחילה להסביר לה שהיא צריכה להתחזק ולהתעודד, ושחלב שקדים יעזור לה לשמות, ושעוד מעט היא כן תצליח להיכנס לסמינר, ושזה בכלל לא יהרוס לה בשידוכים...

תודה באמת. הרסה לה את כל הערב! כל האווירה. חלב שקדים גם כן. מה הקשר שידוכים?... ומאיפה היא יודעת בכלל?... כל העולם?!!... כל העולם צריכים לדעת שאני כזאת דפוקה?!!... אוף!!!...

"את יודעת שאת לא דפוקה, ושזה בכלל לא בגללך" אמא אומרת לה כל הזמן. "זה רק בגלל שיש מכסות ואחוזים, והבנות האחרות שאת יודעת שהן פחות ממך, היו להן אחיות, ויותר קשרים במשפחות הנכונות".

כן, היא יודעת. בטח שהיא יודעת.

אבל זה לא עוזר לה עכשיו.

ממש לא.

היא זרקה מבט על כריכת הסידור. בית תפילה. 'נוסח עדות המזרח' היה כתוב באותיות נאות. "אה... נזכרתי למה אני תקועה בבית כבר חצי שנה..." היא חשבה בתסכול.

היא ריחמה על עצמה, ורחמה על ההורים שלה. אמא בוכה ומתפללת כל הזמן. ואבא לא ישן בלילות כבר כמעט שנה. היא יודעת את זה, כי גם היא לא כל כך נרדמת...

ובמשך כל היום הוא עושה טלפונים לכל העולם. מסכן, הוא לא רגיל להתחנן ולבקש כל כך. הוא אף פעם לא מבקש כלום בשביל עצמו. 'איזה תמים אבא' היא חשבה, 'הוא חושב שאם הוא סוגר את הדלת אני לא שומעת את כל הטלפונים?...'

'למה?! למה זה כך?!' הלב שלה זעק.

'איזה מן עולם מוזר ומעצבן זה! למה מסיבה כל כך טיפשית אני צריכה לשבת בבית עכשיו?! מי החליט?! למה כל ה"עדות המזרח" האלה לא מתאגדים לפתוח איזה סמינר טוב משל עצמם וזהו?! מה עשיתי לא טוב שככה מגיע לי?!'

הקירות הלבנים הביטו בה בשתיקה.

די כבר עם המחשבות האלה. כבר כל כך הרבה זמן היא תקועה בהן.

הזמן חולף. היא צריכה להתפלל. בטח עוד מעט אמא תתקשר לשאול מה שלומה, כמו כל בוקר. היא רצתה להיות שמחה היום, אבל היא לא. אין לה אפילו כוח לעשות את עצמה כאילו הכול בסדר.

היא פתחה את הסידור.

הכי היא אוהבת את הסידור. את הפינה החמה שלה, ששם היא יכולה לשים את הפנים ולבכות להשם. ולדבר איתו בלי שאף אחד שומע ורואה.

היא עוד לא אמרה מילה, אבל העיניים שלה כבר מלאות דמעות. בתפילה היא מרשה לעצמה לבכות. היא חייבת.

והיא בכתה. אוהו בכתה.

והדמעות האלה שלה עלו ופלסו דרך עד כיסא הכבוד, ועזרו לכל עם ישראל והצילו אותו מהרבה דברים רעים, ופיגועים, ומחלות ומה לא. היא בטוחה בזה.

היא סיימה את התפילה עם עיניים אדומות ונפוחות, והלכה לשטוף פנים.

'אם אני בוכה כל כך בתפילה, זה אומר שאני צדיקה או שאני מסכנה?' היא חשבה מול המראה. לא היה מי שיענה לה.

ספוג'ה וכלים היא כבר עשתה אתמול. כלי כסף ורהיטים היא ניקתה שלשום, את התריסים מבחוץ עם כל המסילות בשבוע שעבר. לנקות את השולחן במטבח לקח בדיוק דקה וחצי. אין עוד מה לעשות. היא לקחה את ספר המתמטיקה, המורה הפרטית השאירה לה שיעורי בית לבוקר. כל כך מצחיק.

בערב שיעורים, בבוקר שיעורי בית. היא הביטה בתרגילים, והראש שלה ממנה והלאה.

הנה, הטלפון מצלצל. עשר וארבעים. אמא יצאה להפסקה בעבודה והיא מתקשרת. כמובן.

"מה שלומך" אמא שאלה בחום. היא רצתה לחייך. היא תכננה לענות בקול צלול שהכול בסדר. אבל לא הצליחה.

היא פרצה בבכי.

שתיהן בוכות.

זו בבית על הספה, וזו על מרפסת של בניין משרדים ישן.

"יהיה בסדר" אמא אמרה, מנסה להסתיר את קולה החנוק. "ר' דוד אמר שתוך כמה ימים זה יסתדר".

'תוך כמה ימים זה יסתדר'...

היא כבר מכירה את המשפט הזה...

* * *

זרחה השמש

הכאב

אין ספק כי אחת הסוגיות הציבוריות המדממות והכואבות ביותר בציבור הספרדי, ואולי גם בחרדי כולו – הינה סוגיית הרישום והקבלה של בנות ספרדיות, לסמינרים המובילים בציבור הליטאי.

יש שיתוהו האם הסיפור הכואב הזה, הינו סיפור אמיתי.

והתשובה היא – כן. אבל לא של מקרה אחד...

זהו סיפורן האמיתי של מאות בנות מדי שנה.

זהו סיפורם של אלפי הורים, שעוד בטרם חצתה בתם הבכורה את גיל בת-מצווה, וכבר מנוחתם נטרדת בימים ובלילות למשך שנים, בחששות ובלחצים שלא יתוארו.

בשורות הבאות, ננסה לרדת לעומקה של הסוגייה, ולהבין את הרקע שלה ואת שורשיה מתוך תקווה כי ההבנה תסייע בפתרונה הסופי, אחת ולתמיד.

התלות

גלוי וידוע לכל, כי מצבו של הציבור הספרדי נכון לשנת ה'תשפ"ג - אינו דומה בכי הוא זה למצבו לפני אך פחות מעשור.

הציבור הליטאי במשך עשרות בשנים חי תחת מטריית אגודת ישראל, מה שמנע במידה רבה את התפתחותו במישורים רבים. כאשר מרן הגראמ"מ שך זצוק"ל קם והוצאו תחת מטרייה זו, החל הציבור הליטאי לפרוח ביתר שאת, וניתן

כיום לראות כי רוב מרכזי התורה הגדולים של הציבור הליטאי הוקמו בעשורים האחרונים.

הציבור הספרדי התאחר בתהליך ההיבנות שלו, ומסיבה זו חלק גדול ממנו נותר תלוי במידה רבה בציבור הליטאי. בעיקר בהקשר של מוסדות החינוך, אך במידה רבה גם בהשתייכותו הקהילתית.

ניתן להרחיב בנושא זה עד אין קץ, ויתכן שיש שיתווכחו על העובדות, אך מוסכם על הכול כי רוב ראשי ורבני הציבור הספרדי, ועמם רוב הציבור הישיבתי והתורני – שלחו את בניהם ובנותיהם להתחנך במוסדות ליטאיים. ומדוע? משום שהם סברו כי המוסדות הליטאיים איכותיים יותר. למן תלמודי התורה ובתי הספר, ועד לישיבות הקדושות והסמינרים לבנות. כמעט כולם נחשבו לאיכותיים וטובים יותר. על ידי הליטאים, ועוד יותר – על ידי הספרדים עצמם.

ואכן, כל עוד הציבור הספרדי מנה כמה אלפי, או עשרות אלפי משפחות בני תורה – יכלו אלו להיתלות בציבור הליטאי ולהיטמע במוסדותיו. ברם, בחלוף השנים – גדל הציבור הספרדי באופן מעריכי, וכיום הוא מכפיל, ואולי אף משלש בגודלו את הציבור הליטאי כולו.

בנוסף, הציבור הספרדי בשנים הללו – רכש אמנם מעלות עצומות מחיבור עם הציבור הליטאי, אך מאידך – שילם שורת מחירים יקרה, אשר עליהם נכתב בהרחבה בקונטרסים אחרים, ואכמ"ל.

בשלב מסוים, לאור הגדילה המבורכת של הציבור הספרדי – נוצר מצב בו המשא גדול מכתפי הנושא, מה שגרר אתגרי רישום שונים וקושי הולך וגובר, עד למצב בו הפך הוא לבלתי אפשרי ובלתי נסבל עבור רבים. את מחיר המציאות העגומה שנוצרה, שילמו רבבות בחורי חמד, נערות טהורות לב וכמובן הוריהם ששילמו בבריאות, בנפש ובגוף.

המהפכה

בשנים האחרונות מתחוללת מהפכה חסרת כל תקדים בציבור הספרדי.

היא החלה עם מספר אברכים מצומצם בירושלים, אשר החלו לפעול לגיבוש ולהקמת קהילות ספרדיות – בהתווייתם של רבנים וראשי ישיבות, מתוך הבנה כי

הגיעה העת להיבנות באופן עצמאי ובלתי תלוי, תוך שימור מסורת אבותינו מחד – ושימור צביון הישיבות הקדושות מאידך.

מהפכה זו אשר החלה בכמה קהילות בירושלים, קיבלה משנה תוקף ופרסום ארצי מכוח חומרי הסברה ופרסום שונים, אשר הופצו בעשרות אלפי עותקים שוב ושוב, וחוללו מהפך תודעתי בכל שדרות הציבור. שינוי תודעה זו יצר דחף כביר לעידוד ודחיפת התהליך כולו, והמהפכה הלכה והפכה למוסכמה הידועה ומוכרת לכל.

המהפכה באה לידי ביטוי מעשי ובולט, בעיקר בשני מישורים:

1. הקמת קהילות אברכים

2. הקמת וחיזוק מוסדות החינוך

קהילות האברכים

עד לפני שנים לא רבות, ניתן היה לספור על יד אחת את קהילות האברכים הספרדים ברחבי הארץ. בתי כנסת מפוארים היו למכביר, אך קהילות פורחות המקיימות פעילות קהילתית תוססת, כמעט ולא נמצאו.

שנים בודדות חלפו, וברחבי הארץ ישנן לא פחות משישים (!) קהילות אברכים ספרדים החברות באיגוד עמלי התורה בארה"ק או באיגודים מקבילים, במהפכה אשר מובלת בתנופה עצומה על ידי 'איגוד עמלי התורה', בנשיאות מרן הגאב"ד הגאון הגדול רבי שלמה ידידיה זעפראני שליט"א, ורבנים וגדולי תורה נוספים.

הייחודיות של הקהילות הללו, מלבד צביון הישיבתי והאברכי, היא בכך שהן מהוות מרכז קהילתי תוסס ומגדלור של תורה השוקק חיים לאורך כל שעות היום והלילה.

ברוב הקהילות אשר הגיעו לכך, מתקיימת פעילות ענפה סביב לשעון, כולל יום וכולל ערב, בחלקן גם כולל נץ, שישי ומוצ"ש ועוד, וכן מנייני תפילה רבים, שיעורי תורה מגדולי התורה וראשי הישיבות, פעילות ענפה לילדי הקהילה, פעילות לנשים,

חלוקות חסד ועוד ועוד. במגוון הפעילויות הללו, נוצרת קהילה המהווה בית לחבריה, וכל אחד חש בה בביתו וכבתוך שלו.

הקהילות החלוצות אשר גביהן שוקדים ועמלים על כך, זכו לאסוף סביבן ציבור של מאות אברכים, מינו רב לקהילה, והגיעו למצב בו הן מהוות את מגדלור התורה המרכזי לכלל תושבי האזור, מכל הציבורים – ספרדים, חסידים וליטאים (כמובן שנוסח התפילה וכדו' הוא כמנהג המקום וע"פ הוראות הרב וכו').

אין ספק כי זוהי מהפכה עצומה, המשקפת יותר מכל את העובדה כי תורה מחזרת אחר אכסניה שלה, וכי החפצים לפעול להגדלת התורה והיראה ולשם שמיים – זכות התורה מסייעת בעדם באופן שלא ניתן לשיעור.

מוסדות החינוך

המישור השני המעשי של המהפכה הינו מוסדות החינוך.

למעשה, הקושי הגדול והמורגש ביותר בתלות בציבור הליטאי, היה הרישום והקבלה למוסדות. אלא שבתחום זה, המהפכה כמו התפצלה לכמה מישורים על פי סוגי המוסדות, ולפיכך בכל אחד מהם נדון בנפרד.

הישיבות הקדושות

ישיבות ספרדיות קטנות וגדולות קיימות מזה עשרות בשנים, אך אין חולק כי בעבר הן נחשבו באופן גורף לפחות טובות מהישיבות הליטאיות, מה שגרר למלחמת רישום כואבת ולמחירים יקרים אשר התבארו גם הם במאמרים השונים.

ברם, לצד הגדילה העצומה של הציבור ובמיוחד לאור המהפכה הגדולה בתחום הקהילות והמוסדות האחרים – מוסכם על כולם כי רמתן של הישיבות עלתה אף היא באופן בלתי נתפס, אשר מי שאינו מכיר את המציאות מקרוב לא משער בדעתו.

רבים מאיתנו מחזיקים בסטיגמות מסוימות על עולם הישיבות, אשר תקפות לימים עברו. הן לטוב (בדרך כלל ביחס לישיבות הליטאיות, אשר גם שם חלו

תמורות ושינויים רבים, לא כולם טובים כ"כ לצערנו), והן למוטב (ביחס לשיבות הספרדיות, ולרמה שהייתה נפוצה בהן בעבר).

ברם העוסקים בחינוך (או לחילופין - ברישום), ורואים את המציאות מקרוב, מסכימים כי בחלק גדול מהשיבות הספרדיות – הרמה זהה ואף גבוהה ממקבילותיהן הליטאיות, ודאי ובוודאי בישיבות הקטנות, ואט אט משתנה המציאות גם בישיבות הגדולות.

תלמודי התורה

אחד הקשיים הגדולים בציבור האברכים בשנים עברו, היה הרישום והקבלה לתלמודי התורה.

תלמודי התורה הספרדיים אשר נחשבו לפחות טובים, גרמו לכך שהיו הורים ספרדים נלחמו בציפורניהם על הכנסת בניהם לת"ת ליטאי כלשהו, גם אם הוא בינוני ומטה, ובלבד שלא לשלוח את בנם לת"ת ספרדי.

מטבע הדברים, המהפכה הגדולה בתחום הקהילות, השפיעה באופן ישיר על הרישום לתלמודי התורה, ובד בבד עם הקמת הקהילות – הוקמה רשת הת"תים "חניכי הישיבות – מוסדי עולם" בנשיאות ראש הישיבה הגאון הגדול רבי דוד אברהם שליט"א.

מבלי לפגוע בכבודו של אף מוסד, ומתוך הבהרה נדרשת כי ודאי שגם קודם לכן היו ת"תים מצוינים וכו' וכו'... ת"תים אלו התייחדו בכך שכל הורי התלמידים היו אברכים בלבד, וממשפחות בעלות צביון ישיבתי איכותי ביותר. בעקבותיהם הוקמו תלמודי תורה נוספים בירושלים ומחוצה לה, והתופעה הפכה נחלת הכלל.

יש לציין כי תחילת דרכם לא הייתה סוגה בשושנים בלשון המעטה, ונדרשה מלאכת רישום קשה מאוד, אך כחלוף הזמן הציבור כולו הפנים כי המציאות השתנתה, וכיום העובדה היא שגם אברכים מהישיבות הליטאיות הטובות ביותר, שולחים לכתחילה לתלמודי תורה אלו, ואף מעדיפים את המוסדות הללו, אשר ידועים בהשקעתם ורמתם הגבוהה יותר מכל מוסד אחר, בכלל הציבורים.

כה תאמר לבית יעקב

בתחום מוסדות החינוך לבנות, המציאות מורכבת מעט יותר.

בתי הספר בית יעקב – מתקצבים על ידי העירייה באופן מלא כבתי ספר יסודיים אזוריים, זאת בשונה מתלמודי התורה הנחשבים למוסדות פרטיים. עובדה זו גרמה לכך שלא ניתן לערוך סלקציות ורישום, ובית הספר מחויב לקבל את כולן – למעט מי שאינה מתאימה לקריטריונים באופן מובהק.

כך, למרבה האירוניה, יכולה בת ספרדייה לגדול בבית ספר בעל צביון ליטאי, כאשר עד כיתה ח' היא לגיטימית, רצויה ואף ממצטיינות הכיתה. ברם, בהגיע תור נערה ונערה אל השלב הבא – מתברר כי לפתע היא אינה טובה מספיק כדי להמשיך יחד עם חברותיה, וכי עליה לעבור סלקציה קפדנית, להיתקל במכסות משפילות, לפגוש מערכת רישום עגומה ומכוערת, כדי להמשיך עם חברותיה כבימי קדם.

זאת ועוד, דווקא המציאות של בתי הספר האזוריים הובילה לכך שהרמה הרוחנית בכיתות רבות ירודה, נגע המודרניזציה נותן את אותותיו, ואברכים ספרדים (וליתאים) רבים מתחללים חדשים לבקרים מהמושגים שעימן שבות בנותיהן מבית הספר, על חופשות בחו"ל ובמקומות שאין רוח חכמים נוחה מהן, על אופנות המתחכמות על קצוות גבול ההלכה ואף מעבר לו, על תרבות של סרטים ומדיה, מוזיקה ושאר מרעין בישין.

מציאות זו יצרה צורך לקום ולפעול גם במישור זה, ואכן בשנת התש"פ הוחלט להקים את רשת "בית יעקב החדש" בנשיאות מרן הגאב"ד הגרש"י זעפראני שליט"א, מתוך הבנה כי אין שום סיבה שבית ספר יהיה מקום שמור ומוגן פחות מתלמוד תורה, וכי הרמה הרוחנית אשר אליה אנו שואפים עבור בנינו בתלמודי התורה – לא תתקיים בבנותינו בבית יעקב.

ובא השמש

אך רק במישור אחד כמו קפא הזמן, ולא התרחש שום שינוי...
הסמינרים.

דווקא הסוגייה הטעונה ביותר, הכואבת ביותר, ואשר המייחלים לפתרונה הם הרבים ביותר – דווקא בה לא התרחשו שינויים ותמורות, בהתאם לתהליכים שחלפו על הציבור כולו.

נשאלת השאלה – הכיצד? מדוע לא אצו רצו כולם לפתור את הבעיה הזו מן השורש?

על פניו – הקושי מובן, גלוי וידוע לכל;

מוסד חדש שנפתח – מעלה חשש בלב ההורים לשלוח אליו, שהרי אם הוא ייכשל ולא יצליח, הבת שלהם תפסיד ותמצא את עצמה במוסד חלש. אלא, שעצם החשש גורם לכך שהורים לא שולחים את בנותיהם, מה שגורם בתורו לכך שהמוסד נכשל מחוסר הצלחה ברישום. זוהי תופעה ידועה, אשר זכתה בפילוסופיה לשם 'דילמת האסיר' (שני אסירים יושבים בחקירה. אם שניהם ישתקו – ייענשו בשנת מאסר, אם אחד ילשין והשני ישתק – המלשין יצא לחופשי והשותק יקבל חמש עשרה שנה, אם שניהם ילשינו – יקבלו שניהם חמש שנים. חשיבה רציונלית טהורה, תוביל בהכרח לכך שבמקום ששניהם ישתקו ויקבלו רק שנת מאסר אחת, שניהם 'מוכרחים' להלשין, ולקבל חמש שנות מאסר).

ברם, סיבה זו לכשעצמה – אינה מהווה הסבר מספק לעומק השבר הקיים, שהרי דילמה זו הייתה קיימת בישיבות הקדושות, בתלמודי התורה (ובמידה מסוימת – גם בקהילות האברכים), ולמרות זאת אנו רואים לנגד עינינו את המהפכה העצומה בתחומים הללו!!

מדוע, אפוא, תחום הסמינרים לא התקדם ואף לא בצעד קטן לקראת שינוי אמיתי?...?

מדוע?!

טעות 01 | הן לא רוצות סמינר ספרדי

מעשה בבת שבקשה להתקבל לסמינר ליטאי. "מדוע את חפצה להגיע דווקא אלינו", שאל אותה מנהל הסמינר, והיא השיבה "כמובן, אני רוצה סמינר ליטאי". "נו, אז גם אני..." אמר המנהל.

ישנם כאלו שהבדיחה הלעוסה והשחוקה הזו משעשעת אותם.

את מאות הבנות שיושבות בבית בחרדה אמיתית מדי שנה, כמו את אלפי ההורים שעלמו מחיר בבריאות הנפש והגוף – היא קצת פחות מצחיקה.

אך האמת – שהגיעה העת לעקור מוסכמה שגויה מן השורש.

רבים סבורים כי רבבות הבנות הספרדיות מעוניינות בסמינר ליטאי דווקא, ולכן הן לא הולכות לסמינר ספרדי. לפיכך אם מנהל הסמינר יקבל רק ספרדיות – הן עצמן לא תרצינה להגיע אליו.

הטענה הזו הייתה נכונה – אולי – בעבר.

כיום היא פשוט שגויה מיסודה!

רוב מוחלט של הבנות הספרדיות אינן רוצות סמינר ליטאי, הן פשוט רוצות סמינר טוב!!

אלא שבמציאות שנוצרה - הסמינרים הליטאיים נחשבים לטובים, והספרדיים נחשבים לפחות טובים (על ידי רוב הציבור, כאמור, אנו איננו מביעים חו"ד וכו'..)

ובהינתן עובדה זו, הבת אכן רוצה סמינר ליטאי. גם אם אחים שלה למדו בת"ת ספרדי כבר לפני עשרים שנה, ואפילו אם אביה בעצמו בוגר ישיבה ספרדית. לצורך העניין, אם היה סמינר ליטאי שכבר קנה את שמו, מחליט לקבל רק ספרדיות –

אין ספק שרבות היו הולכות אליו לכתחילה ממש, רק בשל היותו סמינר איכותי וטוב!

לאף אחת מהבנות הללו לא חשוב להשתתף בתפילה בנוסח אשכנז דווקא או לשמוע שיעורי הלכה ע"פ פוסקי אשכנז בלבד, ואף אחת מהן לא חוששת לשמוע סיפורים גם על גדולי התורה הספרדים מעת לעת...

ואם כן – שבה ומתעצמת השאלה – מדוע בתחום הסמינרים כלום לא השתנה?! מדוע לא קמו סמינרים שיהוו לכל הפחות אלטרנטיבה סבירה, ובנות מעדיפות להישאר בביתן עד חנוכה ואף פורים, ובלבד שתזכינה בסופו של דבר להיכנס לסמינר ליטאי בינוני ומטה?!...

מדוע?!

והלא דבר הוא!

טעות 02 | מנהלי הסמינרים אשמים

יש שיגידו כי המציאות הזו נוצרה בשל מנהלי הסמינרים, אשר מנהלים מדיניות מבזה ומשפילה של מכסות ואחוזים, ומסרבים לקבל את הבנות הטובות אל מוסדותיהן.

הם אלו שבהתנהלותם הבלתי הוגנת גרמו להנצחת האפליה, ולולי התנהלותם זו – היו הספרדים מצליחים להקים מוסדות אחרים.

אכן - קל מאוד לאדם מן השורה, לבוא אל מנהלי הסמינרים הליטאיים, ולטעון כלפיהם אינספור טענות. הן בסופו של דבר הם אלו שמקבלים את ההחלטות, והם אלו שהחליטו שלא לקבל בת מסוימת (או לפחות העניקו את הכוח והגיבוי למנהל/ת הרישום לעשות כן).

מסיבה זו, אינספור הורים מכנים אצבע מדממת ומאשימה אל המנהלים, בטענה כי הם 'הרעים', הם אלו שבעטיים הכאב הגדול הזה.

והכאב אכן גדול. והלב מדמם.

אך המציאות – ובכן – מורכבת קצת יותר...

צריך להבין כי כמותן היחסית של הבנות הספרדיות, ודאי בירושלים, הולכת וגדלה משנה לשנה באופן מעריכי, ביחס לציבור הליטאי. עובדה זו הופכת את הרישום לקשה ודחוק יותר ויותר.

כעת, הבה ונשב ליד מנהל סמינר ליטאי היפותטי, שצריך לקבל למחזור החדש 400 בנות. ראשית כל – הבה ונסכים על כמה מוסכמות פשוטות:

א. הציבור החרדי אינו חי כמקשה אחת מעורבת, אלא מחולק לציבור ספרדי, חסידי וליטאי. גם אם נסבור כי אין זו מציאות אופטימלית של ימות המשיח, עובדתית – זאת המציאות. ולמעשה – לספרדים עצמם חלק בלתי נפרד ביצירת המציאות הזו, כך שאיש אינו יכול לרטון כנגדה. (יתירה מכך, ישנם הסבורים כי גם במציאות אוטופית ומושלמת, אין סיבה לבטל אותה, וכי דווקא היא משמרת את הייחודיות של כל ציבור וציבור ומעלותיו). מ"מ כולי עלמא מודו שזאת היא המציאות, הציבור החרדי חי בחלוקה לשלושה 'שבטים'. עובדה.

ב. כשאדם מוסר נפש להקמת מוסד ענק כמו סמינר (ומי שאינו מעורב בהקמת מוסדות – אין לו מושג באיזו מסירות נפש מדובר), מובן כי מנהל סמינר חפץ לחנך את בנותיו שלו במוסד זה, את בנותיהם של אחיו הביולוגיים, ואת בנות חברי הקהילה שאליה הוא משתייך. בין אם הוא ספרדי, ליטאי או חסידי. מישהו יכול לערער על כך? פשוט שלא.

ג. יתירה מכך! במציאות ימינו, שום ציבור מכובד לא מעוניין שאדם 'מבחוץ' יבוא ויפתח עבורו. עולים חדשים, או מגזרים מוחלשים, מוכנים להיעזר במישהו חיצוני שיסייע להם. אך ציבור מבוסס ומכובד רואה בכך פחיתות כבוד, וחפץ שאנשים מתוכו הם אלו שיקימו, ינהלו ויפעלו, ולא מישהו מבחוץ אשר "יאציל מהודו", ויסייע לחלשים המסכנים הזקוקים לחסדיו. הלא כן?

ד. מנהלי הסמינרים הליטאים הם, ובכן, ליטאים. כמובן שאין הכוונה בהכרח ל'יוצאי ארץ ליטא' (שהרי הציבור הליטאי מורכב מאחוז קטן של כאלו), וגם לא לחובשי כובע קנייטש וחליפה קצרה דווקא. אלא על השתייכות מגזרית, ציבורית ומשפחתית.

אחר שהסכמנו על העובדות הנ"ל, הבה ונשב באופן וירטואלי ליד מנהל סמינר, או רשם.

נניח שיש לו אפשרות לקבל במחזור 400 בנות. מובן שפניו נשואות לציבור הליטאי, ולאור העובדות הנ"ל – איש אינו יכול לרטון על כך. אך היות ויש גם ספרדיות שרוצות להתקבל, הוא מקצה רבע מסך הכמות לספרדיות (על חשבון בנות ליטאיות – קהל היעד המקורי, כזכור).

כעת, בלחץ רב נדחקו 300 בנות מהציבור הליטאי אחר סינון ומיון, מתוך 700 בנות ליטאיות שנרשמו. ולאחריהן התווספו עוד 20 בנות ליטאיות עם פרוטקציות ולחצים שהוא אינו יכול לעמוד בהם. מה שמותיר לו כעת 80 מקומות. מול 80 המקומות הללו, הוא עומד עם טבלה בת 450 שורות, שבכל אחת מהן בת ספרדייה מצוינת, ממשפחה טובה מאוד, שמוכנה להמריא למאדים כדי להיכנס לסמינר שלו.

מה בדיוק הוא אמור לעשות?

שוב; מה בדיוק הוא אמור לעשות!...

יתירה מכך, גם אם נניח שהיה לו מה לעשות – האם אנו ראויים לדון אותו בטרם הגענו למקומו? האם מופעלים עלינו הלחצים שמופעלים עליו? האם גדלנו מתוך ולתוך המציאות שהוא חי בה? האם אנו בטוחים שבמקומו היינו נוהגים אחרת?

האם אנו סבורים כי הוא נהנה לפגוש מדי יום אימהות שבוכות לו בדמעות שלישי? רבנים שכועסים על סירובו? פוליטיקאים שמאיימים (וגם מקיימים)? מהיכי תיתי להאשים ולהפוך אותו לרע והרשע?

אמנם, אם לא מנהלי הסמינרים אשמים – מה כן מסביר את המציאות המוזרה הלזו, אשר גרמה לכך שבתחום הסמינרים לא השתנה כמעט מאום?

טעות 03 | אבל אשמים אנחנו... (?)

הסיפור אשר הובא בתחילת המאמר, פורסם לפני שנתיים במאמר שכותרתו "אבל אשמים אנחנו". במאמר זה קראנו שלא לחפש את האשמים במציאות הכואבת של ציבורנו (אשר מאז כבר השתנתה בצעדי ענק ב"ה!), אלא להפנות את האשמה כלפי עצמנו.

במקום להמשיך ולשבת על הגדר, ולהתלונן מי אכל ומי שתה למי, מתי, כמה ולמה, לפעול בקום ועשה למען היבנות עצמאית, ולמען צמיחה אמיתית שלנו עצמנו.

במקום לפתח תרבות של תלות בחסדיהם ובטובותיהם של ציבורים ואנשים אחרים – לקום ולדאוג לעצמנו, מתוך אחריות, שותפות ונכונות להתמסר, ואולי גם להקריב.

זאת האמת. אם ישנם אשמים בסיפור הזה, אשמים אנחנו!

אך האמת לאמיתה היא - שגם לעצמנו קשה לבוא בטענות. הן המציאות הציבורית, האווירה הכללית, הנחות היסוד המובנות, הקיבעונות המחשבתיים והקונצנזוס שנוצר לאורך הזמן – אינו תוצר מכוון של אף אחד, ואין אדם שהשינוי היה בידו דה-פקטו, והוא פשוט לא עשה זאת. אף אדם, בשום שלב, לא ישב ותכנן את המציאות המתרחשת, אף אדם לא אמר "הבה וניצור מצב שבו הספרדים מתחננים לליטאים שיואילו בטובם לקבלם".

זהו סיפור אנושי, המורכב מאינספור התרחשויות, דמויות, מקרים וסיטואציות, שקשה עד מאוד להצביע ולומר: כאן, כאן נמצאת האשמה.

ולמעשה – למי יעזור החיפוש אחר אשמים?

הן גם אם הוא יסתיים בהצלחה (והוא לעולם לא), הוא לא יסייע לאף בת שישבה (או עדיין יושבת) בביתה לבד, או להורה שהקרדילוג הראה לו בפנים חתומות אי-אלו תרשימים...

יהודים מאמינים אנו, החיים את הידיעה כי כל מעשינו ומקרינו נסים המה, אין בהם טבע ומנהגו של עולם כלל. תפקידנו כאן בעולם הוא לפעול לתיקון, ולנצל את הכלים, הכוחות והכישרונות שלנו כדי לתקן עולם במלכות ה'. לפיכך החיפוש אחר האשמים בתמונה אינו רלוונטי, וברור שמי שנהג שלא כשורה עתיד ליתן דין וחשבון על מעשיו.

אנו שבים, אפוא, לשאלה הראשונית. מדוע דווקא בתחום הסמינרים – לא התרחש שינוי, דוגמת זה שהתחולל בשאר המוסדות, בישיבות, בתלמודי התורה ובבתי הספר.

הגיעה העת, להאיר ולחשוף את שורשה העמוק והיסודי ביותר של הבעיה.

ואל מקומו שואף

שוליים צרות

כדי להבין את בעיית הבעיות בתחום הסמינרים, אשר מהווה את הסיבה האמיתית למציאות המדממת, יש לנדוד מעט לאחור, ולהבין כיצד התפתחו הדברים בתחום הישיבות ותלמודי התורה.

בימים עברו, נחשבו הישיבות הספרדיות לפחות טובות בפער משמעותי מאוד. ברם, היות וישיבה היא מוסד פרטי המקבל אל כתליו את מי שהוא חפץ – אין שום אמצעי להכריח את ראשי הישיבה לקבל את מי שהם החליטו שלא לקבל. לפיכך, הורה שבנו לא התקבל לישיבה הליטאית שחפץ, כאשר מיצה את יכולת הפעלת הפרוטקציות והקשרים שלו, לא היה לאל ידו לעשות מאומה בנידון. הורה כזה הבין היטב שגם אם ישאיר את בנו עד החתונה בבית – אף אחד לא יהיה מוכרח לקבלו בשל כך.

באותה מידה, הורה שבנו לא התקבל לת"ת ליטאי, וראש הישיבה, המשגיח, הסבא והדוד שלו לא יכלו לשנות את החלטת מנהל הת"ת, הבין כי אין לו אפשרות להכניסו בשום אופן.

כך נוצר מצב בו בשולי הציבור הספרדי הישיבתי ישנם כאלו שלא הצליחו להתקבל, בדרך כלל משום שהמשפחה הייתה איכותית פחות מבחינה תורנית או צביונית. ה"שוליים הללו" אמנם לא רצו ללכת למוסד הספרדי שנחשב לפחות טוב, אך בלית ברירה אחרת – הם נאלצו לשלוח את בניהם לישיבות ות"תים ספרדיים.

שוליים רחבות

בחלוף השנים, ככל שגדל הציבור הספרדי – ה"שוליים" הלכו והתרחבו בממדי ענק. בכמות ובאיכות. יותר ויותר הורים איכותיים מאוד מצאו את עצמם מול

שוקת שבורה, כאשר קבלו סירוב מצד המוסדות הליטאיים בשל אילוצי מכסות וכדו'.

אם בשנים עברו משפחות ספרדיות מיוחסות המוכרות בציבור הליטאי עשרות בשנים היו נכנסות בבטחה אל תוככי ה"מכסות", נוצר מצב בו אין הבטחה לאף אחד, וגם במשפחות המצוינות ביותר נתקלו שוב ושוב בקשיי רישום שלא היו בעבר. כל אלו בלית ברירה אחרת נאלצו גם הם להצטרף ל"שוליים" כביכול, ולשלוח את בניהם למוסדות הספרדיים.

תהליך זה הוביל לכך שהמוסדות הספרדיים עלו והשתבחו במהלך השנים עוד ועוד (כמובן שנלוותה לכך השקעה עצומה מצד ראשי הישיבות הספרדים, התווספות של אנשי צוות איכותיים ביותר וסיבות רבות נוספות). לבסוף נוצר מצב בו חלק מהמוסדות הספרדיים עקפו את רוב המוסדות הליטאיים בכל מדד אובייקטיבי, באיכות, בלמדנות, בהתמדה, בצביון וכן – גם בישיבישקייט...

בשלב זה החלה להיווצר קבוצה גדלה והולכת של אברכים החפצים לכתחילה לשלוח את בניהם לישיבה ספרדית, ובהמשך גם לת"ת ספרדי. תרמה לתהליך גם העובדה שהמוסדות הליטאיים לא בהכרח שמו דגש על הכנסת המשפחות האיכותיות יותר בתוך מכסות הספרדים, ולא פעם נכנסו לשם דווקא מקושרים ובעלי כוח והון, ולא בני המשפחות האיכותיות והמיוחסות.

כך בתהליך טבעי ומבורך הפכו חלק מהישיבות הספרדיות, מישיבה בינונית עם רישום ברמה נמוכה מאוד לישיבות מצוינות ממש, עם רישום איכותי ישיבות ליטאיות רבות מאוד היו מתקנאות בו.

העדפה או ברירת מחדל

כיום המציאות היא כי בנוגע לרישום לישיבה או לת"ת ספרדי, דעת הקהל הציבור הספרדי מתחלקת לשניים:

א. חלק מהציבור רואים את הישיבות הספרדיות והת"תים הספרדים כאפשרות הרצויה והמועדפת לכתחילה, והם כלל לא מנסים להכניס את בניהם למוסד ליטאי (הגם שלפחות חלקם יכולים בוודאות), אלא הולכים ישירות למוסד

הספרדי כאפשרות טובה, רצויה ומועדפת לכתחילה. קבוצה זו היא השולחת את בנותיה לבתי ספר "בית יעקב החדש" (ששם ודאי אי אפשר לטעון שלא קיבלום...), ומסתבר כי ישנם מאות, ואולי אלפי אברכים כאלו.

ב. חלק מהציבור עודנו שבוי בקונספציות מהעבר, ומעדיף לכתחילה להכניס את בניו לישיבה ליטאית או לת"ת ליטאי, אך גם חלק זה כבר אינו חרד לסוגייה, ורובו המוחלט במידה ונתקל בקשיי רישום, ואף קושי קל, ישלחו את בניהם לישיבה ספרדית או לת"ת ספרדי לבני אברכים, ולא ישפילו את כבודם לשם כך. האפשרות לשלוח למוסד ספרדי איכותי, מהווה מבחינתם "אלטרנטיבה" שגם אם אינה מועדפת, היא ודאי ברירת מחדל סבירה הגורמת לכך שהם יכולים לישון היטב בלילה...

חלוקת האחוזים בין שתי התפיסות משתנה מעיר לעיר, אך על שתי עובדות אין חולק: 1. בערים בהן הוקמו ת"תים מצליחים וקהילות איכותיות – החלק הראשון גדול ומשמעותי מאוד, 2. החלק הראשון גדל והולך מיום ליום, בעוד רעהו הולך וקטן, מצטמק ויפה לו...

בגיזרת הסמינרים – המציאות שונה.

זורח הוא שם!

מקביים לכיסא גלגלים...

הסמינרים הינם מוסדות מתוקצבים, התלויים בתקציבי הממשלה כאוויר לנשימה. ממילא, לגורמי ממשל שונים ישנה השפעה רבתי על התנהלותם.

מציאות זו הובילה לכך שהורים שראו לנכון לפעול בצורה זו, בצר להם – פנו לרשויות שונות, וטענו: בתי מופלית על רקע עדתי. הרשויות בתורן פנו אל הסמינר, וביקשו לנמק מדוע בת שציוניה מעל 80, משפחתה תורנית לחלוטין, אין בביתה אינטרנט וכדו' ואין לה כל בעיה אחרת – לא התקבלה.

ומה מתברר? שבמדינה נאורה במאה העשרים ואחת, התשובה "סבתא שלה מצד האבא היא תוניסאית" - לא עוברת מסך.

אחר דין ודברים שאין כאן המקום להאריך בהם, נוצרה מציאות שבה מכריחים את מנהלי הסמינרים מכורח חוקי, לקבל בנות שנותרו מחוץ לרישום. וככל שחלפו השנים וגבר הלחץ – כך הלכה המערכת והשתכללה.

נציגי ציבור שונים אשר ליבם נכמר אל מול ההורים הבוכיים, הפעילו מנופי לחץ ופיתחו שיטות שונות שישפיעו על מנהלי הסמינרים לקבל עוד ועוד בנות (נובהקשר זה אכן יש לציין לשבח מרובה את נציגי הציבור השונים, אשר באמת מסרו נפש לשם כך ומגיעה להם הכרת טובה עצומה, הם ודאי שפעלו כשורה – ככל שהציבור דרש זאת!).

במציאות בריאה, הבנות שלא התקבלו לפני שנים רבות – היו פונות לסמינרים ספרדים, וכך רמתן הייתה עולה ומשתבחת, בדיוק כפי שאירע בשיבות. ברם, מערכת הסיוע גרמה לכך שהפער בין הסמינרים הליטאיים לספרדיים הלך וגדל ועוד ועוד...

במילים אחרות; מה שהחל כקב תמיכה ליד אחת – הפך לקביים, ומשם לכיסא גלגלים, וכיום אנו יושבים על כיסא גלגלים חשמלי ומשוכלל, עם מערכת מנופים מסועפת...

וזאת. זאת בדיוק הבעיה.

שוק חופשי

כדי להבין זאת טוב יותר, נרחיב כי בניהול כלכלה ישנן שתי גישות;

א. הגישה הסוציאליסטית, המצדדת בעד מתן תקציבים לחלשים, קצבאות למעוטי יכולת וכו'. גישה זו מתקצבת בסכומי עתק כל עזרה אפשרית לחלט, ומי שאינו מצליח להשתכר דיו – זכאי לקצבה.

ב. הגישה הקפיטליסטית, המצדדת בעד שחרור השוק, הפחתת מיסים ורגולציות, ואילוץ החלשים להסתדר בכוחות עצמם (כמובן – לא מדובר על נכים או בעלי מוגבלויות, אלא רק על מעוטי יכולת).

המציאות היא, כי במדינות בעלות גישה קפיטליסטית – העניים מצליחים ללא כל שיעור. הכורח מאלץ אותם לצאת ולדאוג לעצמם, ובסופו של דבר הם מגיעים לרמה כלכלית גבוהה משמעותית, מאשר הרמה שבה היו חיים, אילו היו נתמכים רק על קצבאות...

ניתן ללמוד מכך רבות גם לתחום המוסדות. בעוד בתחום הישיבות והת"תים הונהג "שוק חופשי", אמנם בתחילה היו כאלו שנפגעו והלכו למוסדות הטובים פחות, אך בסופו של דבר הרמה הכללית עלתה לאין כל שיעור.

בתחום הסמינרים, לעומת זאת, התפתחה תרבות שלמה של תלות בחסדיהם של אחרים, תרבות של ציפייה לעזרה, והיעדר אחריות ויזמות תורנית חיובית.

בחלוף השנים – הפכנו לנכים, התלויים כל כך בחסדי המיטיב – עד שכמעט ואיננו מצליחים לקום על רגלינו.

והבעיה – שגם כיסא הגלגלים המשוכלל הזה אינו מהווה פתרון בר קיימא, כי הקושי הולך ומתגבר עוד ועוד, עד למציאות כאובה ובלתי נסבלת, ומחירים יקרים מפז שמשולמים מדי שנה על ידי בנותינו ועל ידינו.

ואם בכיסא גלגלים עסקינן, הבה ונרד מעט לרזולוציות פרקטיות, כדי להבין ביתר שאת במה דברים אמורים.

הבה ונציג להלן מקצת מחלקי מערכת העזרה, הסעד והסיוע, אשר הפכה כביכול חלק בלתי נפרד מהמציאות:

א. יישר כוח ששיברת...

בלית ברירה אחרת – פונים הורי הבת האומללים לכל גורם שיוכל לסייע להם במאבקם למען המטרה הקדושה והנכספת – להכניס את ביתם למקום בו תלמדנה כל חברותיה. כל גורם אפשרי הופך למנוצל במסגרת משחק הכיסאות הנוראי הלז, וכך נוצר מצב בו כל רב, בעל משרה תורנית, נציג ציבור וכל אדם בעל השפעה – מתבקש לפעול למען תחיבת בת פלונית למקום פלמוני...

אותו אדם, מתוך כוונה טובה ורצון טוב, אכן עושה מאמץ, מטלפן, ומתקשר, (ומבטיח, ומתחייב), ובמקרים רבים מצליח במשימתו. הוא ללא ספק עושה זאת מתוך טוב לב, רחמים על הבת ורצון לסייע לאב הספציפי. אך למעשה – זהו 'משחק סכום אפס'. כשאחד מרוויח – מישוהו בהכרח מפסיד!

על כל בת שאותו רב או ראש ישיבה הכניס, הוא גרם באופן ישיר שבת אחרת – תישאר בבית! ומי שלא מבין את המשמעות הנפשית להווה ולעתיד – יוכל לשוב אל תחילת המאמר...

עם כל הרצון הטוב שישנו – איזה מן חסד הוא זה, המבוצע על חשבון גבם של אחרים?...

מה הועילו חכמים בתקנתם?!...

ב. אימפריית ה'שיבוצים'

במקומות מסוימים התמסדה מדיניות הסיוע והסעד, עד כדי מערכות שלמות הפועלות בשירותיה!

בעיריית ירושלים למשל, שוכנים מספר נציגי ציבור, שלוחי דרבנן, אשר פועלים גדולות ונצורות למען ציבור עמלי התורה, בקהילות, במוסדות ובמה לא. חלק משמעותי ביותר מתקומת הציבור – התאפשר רק הודות לפעילותם הברוכה של נציגים אלו, אשר אין כאן המקום לפורטם בשמותיהם.

ברם, בתחום הסמינרים, במקום שהציבור יבקש מהנציגים לעמול על השגת תקציבים, הקצאות ומבני ציבור עבור סמינרים איכותיים משלנו – נוצרה מערכת אשר התפתחה בחלוף השנים למחלקה שלמה, שכל מטרתה היא לבצע 'שיבוצים'.

ההגדרה המילונית המעשית למילה 'שיבוצים' הינה: תחיבת בנות לסמינרים ליטאיים, תוך גרימת תחושה לכל הצדדים כי לולי הנציג בעל הכוח והשררה - הבת הייתה נורית עם תותח מגג המוסד... (במחילה על החרिפות, הנדרשת).

הלזה ייקרא פתרון!?

והנה, חשוב להבין! הביקורת איננה על נציגי הציבור חלילה, המוסרים נפש כדי לתת מענה ופתרון להורים נפוחי עיניים המשחרים לפתחיהם מדי שנה בשנה. להפך! הביקורת היא עלינו! ההורים!

זהו תפקידם הראוי של נציגי הציבור! לחייב את מי שרואה בבנותינו הצנועות, החסודות והאיכותיות – מן אשפה שיש לבוררה, ולהמעיט ככל האפשר בנוכחותה!?!...

ג. מכסות ואחוזים

יתירה מכך, בשל הלחצים הגדולים, מנהלי הסמינרים הפכו את ההעדפה הציבורית לשמור על רוב ליטאי – לחובה קדושה, המוגדרת בפסקי הלכות, סימנים וסעיפים. אחוז X במקום Y, ואחוז מסוים במקום Z, הפכו לסטטוס קוו, לברירת מחדל, למסגרת 'קדושה' אשר אין לחרוג ממנה חלילה וחס, משל הייתה תורה למשה מסיני.

עובדה זו הינה תוצאה ישירה ללחץ הגדול המופעל עליהם, אך פשוט וברור כי אין לציבורנו השפלה מזעזעת ומנציחת נחיתות, יותר מאשר הסלקציות, הדיונים

והוויכוחים על כמותן המדוקדקת של הספרדים שסמינר מסוגל לסבול בין כתליו, אשר אם חלילה תופר המכסה בבת אחת יתירה – מי יודע מה יקרה חלילה...

הן מציאות זו – היא ההופכת את הנעלות והטובות בבנותינו – כמצורעות ומוכות שחין, אשר הממסד הגדול כולו אינו יכול חס וחלילה לסבול את כניסתה של עוד אחת כזו בין כתליו, רחמנא לצלן ולשזבן...

היש השפלה גדולה מזו?!... עד איפה נרד?...

ד"ר

השנה.

שנת ה'תשפ"ג.

שנה בה ישנם 18 תלמודי תורה ובתי ספר לבני אברכים בכל הארץ, ברמה שאיש לא פילל שתקום, ובהם למעלה מאלפיים בני אברכים ספרדים איכותיים.

שנה שבה ישנן למעלה משישים קהילות אברכים בכל הארץ, המונות יחד כששת אלפי אברכי חמד עמלי תורה.

השנה הזו היא שנת השינוי.

השנה הזו היא השנה הנכונה לזעוק את זעקתם המדממת של עשרות בנות, אשר נכון לאמצע חודש חשוון – עודן יושבות בביתן, בדיוק כמו התיאור המטלטל שפתח את המאמר.

השנה הזו היא השנה הראויה לזעוק את זעקתנו כהורים, כאחים, כאברכים ועמלי תורה אשר קבלנו די מאחינו ומרבתינו, כדי לדעת להתנער, לקום ולומר מילה אחת פשוטה:

ד"ר

לא עוד!!

תודה כנה למנהלי הסמינרים שהרחיבו את שעריהן עוד ועוד עד להתפקע. תודה כנה לרבנים ולגדולי התורה בציבור הליטאי, אשר ראו את כאבינו, דמעו את

דמעתנו, ולחצו על מנהלי המוסדות לקבל עוד אחת, כשכנגדה – נותרו שתיים בחוץ, דומעות ומדממות. תודה כנה גם לנציגי הציבור ושלוחי דרבנן, אשר הפעילו מנפכי לחץ וכוחות כבירים למען שילוב הבנות בסמינרים הליטאים.

אלף תודות על העבר, אך - לא עוד!!

הגיעה העת לקום על רגלינו, בשינוי כוללני, עמוק וגורף. שינוי היסטורי אשר יפתור את הסוגייה הכואבת והמדממת ביותר בציבור הספרדי בפרט, והחרדי בכלל.

אז מה יהיה?

בימים אלו, הוקם הוועד לפתרון מצוקת הסמינרים, אשר פועל ויפעל בנחישות רבתי לפתרון הבעיה, על ידי גיבוש פתרונות היקפיים עמוקים וארוכי טווח.

לא עוד עזרה וסעד לאומללים הנתחבים.

לא עוד תחנונים למי שאינו חפץ בבנותינו.

לא עוד שיבוצים המשפילים את כבודן של בנותינו.

לא עוד!

ישנם מספר פתרונות הנידונים כעת ברצינות רבה, ושלב זה של השנה הינו מוקדם מכדי פריסתם ופרסומם, אך יובהר כי הפתרונות הינם באופק הקרוב, וכי הם יתרחשו עוד השנה אי"ה.

אין מדובר על פתרונות היפותטיים, אין מדובר על דמיונות ומשגים פרי הדמיון, אלא על פתרונות אמיתיים, לגיטימיים, רצויים ומבורכים, אשר יוצגו בפני הציבור הרחב, על דעת מרנן ורבנן מנהיגי הדור, גדולי התורה וראשי הישיבות שליט"א.

במקביל לדיון בפתרונות השונים, הועד פתוח להצעות, רעיונות ודעות רלוונטיות, ולמעשה – כל מי שדן בנושא עד היום מבלי יכולת להשפיע על המציאות באופן אקטיבי, זה הזמן לשתף במחשבותיו וברעיונותיו. אנו מתחייבים אי"ה לקרוא כל פנייה שתגיע בעיון, ולבחון את הטעונונים המובאים בה.

ובינתיים, צו השעה הוא להעלות שוב את הסוגייה הכואבת אל השיח, להסביר את היסודות הללו לכל אחד ואחד מציבורנו, שידו – או דעתו – קצרה מהבינים, ולהבין יחד את עומק הבעיה ושורשיה, היות והבנת הבעיה – הינה כחצי פתרון.

תהא השעה הזו

כמובן, שמלבד פעילות הועד המתוכננת אי"ה, כל אחד ואחד מציבור עמלי התורה הירא לדבר ה' ואשר כואב את התופעה, נקרא בקריאת קודש בחודשים הבאים עלינו לטובה, לאיזור חילים ולפעול ביתר שאת וביתר עוז למען הבאת הבעיה אל פתרונה.

עאכו"כ אמורים הדברים כלפי ראשי מוסדות, נדיבי עם ובעלי יכולת, אשר יש בידם את האפשרות כעת להשפיע בנושא זה יותר מאי פעם.

ב"ה כשרה השעה, הן מצד המוכנות הציבורית והן מצד המציאות בשטח, וכל מי שבידו לפעול בעניין - זוהי שעת הכושר!

מהפכות גדולות החלו את דרכן במעשים קטנים, ובאנשים פשוטים, אשר קמו ופעלו מתוך חזון ומתוך אמונה בחשיבות מעשיהם. והן אמת כי כל אחד ואחד מאיתנו יכול לפעול לשם כך, ולו על ידי העברת מאמר זה והדומים לו לידי חברו ובן משפחתו, ולו על ידי העיסוק בדברים והרצאתם בפני אלו שטרם השתכנעו בחשיבותם.

הלוא פעולות קטנות אלו - הן אשר הובילו להגשמת החזון הנשגב, ההולך ומתממש לנגד עינינו מדי יום, בבחי' היינו כחולמים. והיה אם תימשך תנופת הפריחה והעשייה, אז יימלא שחוק פינו, בתיקון עולם במלכות ה' וודאי תקרב ביאת גוא"צ אכ"ר.

עדכונים נוספים – בקרוב...

הועד לפתרון מצוקת הסמינרים

הועד לפתרון מצוקת הסמינרים הוקם ע"י אברכים עמלי תורה אשר פועלים בשליחות, בהתייעצות ובהכוונה רציפה של מרנן ורבנן ראשי הישיבות וגדולי התורה שליט"א.

הועד הוקם כגוף זמני אשר מטרתו לעסוק ולהביא לפתרונות ברי יישוב בתחום מצוקת הסמינרים בציבורנו.

לקראת פעילות אינטנסיבית המתוכננת בחודשים הקרובים אי"ה,

נשמח מאוד לקבלת תובנות, הארות והערות מכל סוג:

בטל': 02-501-1434 (תא קולי)

בפקס: 077-470-4222

במייל: 613seminar@gmail.com

לקבל עדכונים מפעילות הועד,
ניתן לחייג לקו העדכונים של הועד בטל':

02-50-11-434

ו/או לשלוח בקשת הצטרפות לתפוצה:

613seminar@gmail.com